

Sygn. akt IV Ca 164/13

WYROK

W IMIENIU RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26.04.2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Jolanta Deniziuk (spr.)

Sędziowie SO Mariola Watemborska, Andrzej Jastrzębski

Protokolant: Barbara Foltyn

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2013r. w S.

sprawy z powództwa G. S. i S. S.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zadośćuczynienie

w skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Człuchowie z dnia 21 stycznia 2013r., sygn. akt I C 43/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób że:

a) zasądzoną w punkcie 1 kwotę 50 000 zł obniża do kwoty 39 700

(trzydzieści dziewięć tysięcy siedemset) zł ,

b) zasądzoną w punkcie 4 kwotę 2 606,26 zł obniża do kwoty 1 602 (tysiąc sześćset dwa) złote ,

c) obniża ustaloną w punkcie 6 kwotę 5 000 zł do kwoty 4 000(cztery tysiące) zł ,

2. oddala apelację w pozostałym zakresie,

3. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. solidarnie na rzecz G. S. i S. S. 372 (trzysta siedemdziesiąt dwa) zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 164/13

UZASADNIENIE

Powodowie G. S. i S. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty po 50.000 zł dla każdego tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią córki A. B. (1) w wypadku komunikacyjnym wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3.12.2011r. do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych. Wskazali, że dochodzona pozwem kwota stanowi zadośćuczynienia na podstawie art. 23 i 24 kc w zw. z art. 448 kc, a podstawą ich roszczenia jest to, że w dniu 6.04.2001 roku w miejscowości S., w wypadku komunikacyjnym zginęła ich jedyna córka A. B. (1). Powodowie podkreślili, że pozwany przyjął swoją odpowiedzialność i w dniu 13.07.2001r. roku wypłacił powodom po 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz zwrócił koszty pogrzebu w wysokości 16.837 zł, a następnie w dniu 14.08.2001r. wypłacił kwotę 6.000 zł tytułem kosztów nagrobka. Ponadto wskazali,

że w dniu 17.12.2001r. Sąd Okręgowy w Słupsku zasądził na rzecz powodów kwotę 8.000 zł tytułem dopłaty do stosownego odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej oraz kwotę 2.300 zł tytułem dopłaty do poniesionych kosztów pogrzebu. Przyznane w orzeczeniu kwoty pozwany wypłacił w dniu 11.01.2002r. Powodowie zaznaczyli, że mimo wezwania pozwanego do dobrowolnego uregulowania zadośćuczynienia, pozwany nie uwzględnił ich roszczenia i odmówił wypłaty żądanych kwot.

Pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu przyznał, że ze sprawcą przedmiotowego zdarzenia A. B. (2), miał zawartą umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych z okresem ubezpieczenia do dnia 9.05.2001r., jednocześnie podkreślił, że powodom nie przysługują dochodzone roszczenia, albowiem nie są oni osobami bezpośrednio poszkodowanymi wskutek śmierci córki, jak również, że czyn sprawcy skierowany był przeciwko życiu i zdrowiu A. B. (1), a nie dobrom osobistym powodom.

Rozpoznający sprawę w I instancji Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 6.04.2001r. A. B. (1) stała na przystanku autobusowym usytuowanym w miejscowości S. przy drodze nr (...). Jadący tą trasą A. B. (2) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki F. (...) nie zachował szczególnej ostrożności przy wykonywaniu manewru wyprzedzania, który był w tym miejscu zabroniony ze względu na istniejące oznakowanie poziome i pionowe drogi, jak również nie dostosował prędkości i techniki jazdy do panujących warunków na drodze z uwagi na mokrą nawierzchnię, w konsekwencji czego stracił panowanie nad kierowanym przez siebie pojazdem i wpadł w poślizg, a następnie zjechał z jezdni i uderzył w stojącą na przystanku A. B. (1). W wyniku tego uderzenia pokrzywdzona A. B. (1) doznała urazu wielonarządowego i poniosła śmierć na miejscu.

W chwili śmierci A. B. (1) miała ukończone 26 lat i od trzech lat była mężatką, nie posiadała dzieci. Wraz mężem, który z zawodu jest leśnikiem, mieszkała w leśniczówce, w miejscowości Z.. A. B. (1) była absolwentką filologii bułgarskiej na Uniwersytecie im. A. M. w P. oraz miała ukończone roczne studia podyplomowe w zakresie przewodników zagranicznych. Do chwili śmierci pracowała w firmie reklamowej w G.. Była jedynym dzieckiem powodów G. i S. S..

Sąd Rejonowy ustalił, że w chwili śmierci córki powódka G. S. miała 51 lat i była na rencie chorobowej z uwagi na wykonywany zawód pedagoga, natomiast pozwany S. S. miał 61 lat i również od roku był na emeryturze. Wcześniej pracował w (...), w jednostkach pływających. Z racji wykonywanego zawodu powód przebywał w domu jedynie 3 lub 4 miesiące w ciągu roku, pozostały czas spędzał na morzu. A. B. (1) odwiedzała powodów 2,3 razy w miesiącu oraz dzwoniła prawie codziennie do matki G. S.. Relacje między córką a rodzicami, w szczególności matką G. S., były bardzo bliskie i wzorowe. Ponadto powódka była również łącznikiem między córką a powodem S. S., który większość czasu w ciągu roku przebywał poza domem, ze względu na charakter wykonywanej pracy. Jednakże podczas obecności w domu spędzał on dużo czasu z córką, a ich wzajemne relacje były wzorowe, chodzili oni razem do kościoła. Córka była najważniejsza dla powodów. Powodowie przed śmiercią córki byli pogodnymi, kontaktowymi ludźmi i posiadali duże grono znajomych oraz prowadzili ożywione życie rodzinne. Często odbywały się u nich zjazdy rodzinne, które organizowane były przez powódkę i jej córkę A., która nigdy nie pozwoliłaby aby wszystko spadło na jej matkę. Po śmierci córki życie powodów zaważyło się, zamknęli się w sobie, przestali utrzymywać nie tylko kontakty z rodziną, ale również kontakty towarzyskie ze znajomymi. Ich życie ograniczyło się do emmentarza i pamięci o O.. Powódka, bezpośrednio po śmierci dziecka, przez dłuższy okres, kilka razy dziennie odwiedzała grób jedynej córki, o której cały czas mówiła i płakała. Obecnie powódka odwiedza grób córki przynajmniej raz dziennie i do tej pory rozmawia z nią tak jakby A. żyła. Po śmierci córki powódka wpadła w silną depresję i musiała korzystać z pomocy z pomocy psychiatry, zażywała środki farmakologiczne. Miała ona również inne dolegliwości zdrowotne związane z sercem i astmą. Obecnie powódka G. S. cierpi na zespół stresu pourazowego, który przejawia się wewnętrznym napięciem, uczuciem wyczerpania, drażliwością, płaczliwością, natrętną ruminacją na temat córki (dotyczy przeszłości, jak również fantazji na temat niemożliwej przyszłości), natomiast spływanie dotychczasowych relacji z otoczeniem i oczekiwanie na śmierć mającym wybawić powódkę z cierpienia świadczy o traumie, jaką powódka przeżyła w związku ze śmiercią swojej jedynej córki, jak również o tym, że trauma ta pozostawiła nieodwracalne zmiany w osobowości powódki i jest ona nadal przyczyną bólu i cierpienia psychofizycznego. Nie jest ona w okresie żałoby, jednakże na skutek cierpienia wywołanego śmiercią jedynej córki doznała ona uszczerbku na zdrowiu psychicznym, który wyraża

się w stopniu średnim. Natomiast powód S. S., mimo że również miał stany depresyjne i problemy ze snem, które utrzymują się do dnia dzisiejszego, nie korzystał z pomocy żadnego lekarza albowiem zajmował się żoną, która była w gorszym stanie i wymagała stałej opieki.

Sąd I instancji ustalił, że powodowie tytułem naprawienia szkody osobowej, która obejmowała koszty pogrzebu oraz stosowne odszkodowanie, otrzymali od pozwanego kwotę po 16.837 zł. Ponadto pozwany zwrócił im poniesione koszty nagrobka w wysokości 6.000 zł oraz dopłacił kwotę 8.000 zł tytułem stosownego odszkodowania, jak i kwotę 2.300 zł tytułem dopłaty do kosztów pogrzebu.

Nadto ustalono, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 17 grudnia 2001 roku, sygn. akt I C 290/01, zasądzono od pozwanego na rzecz powódki G. S. kwotę 10.300 zł tytułem odszkodowania.

Mając na uwadze tak ustalony stan faktyczny sprawy Sąd Rejonowy w Człuchowie zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda G. S. kwotę 50.000 zł zaś na rzecz powoda S. S. kwotę 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3.12.2011r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Sąd Rejonowy zasądził także od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powodów G. S. i S. S. solidarnie kwotę 2.606,26 zł tytułem kosztów procesu, zwrócił powodom solidarnie od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Człuchowie kwotę 410,74 zł tytułem nienależnie uiszczonych kosztów sądowych, nakazał ściągnąć od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Człuchowie kwotę 5.000 zł tytułem nieopłaconych kosztów sądowych, a ponadto przyznał biegłemu sądowemu R. B. kwotę 189,26 zł tytułem wynagrodzenia za sporządzenie opinii.

Wydanie powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy poprzedził rozważaniami prawnymi, w których oparł się na przepisach art. 23 kc, art. 24 kc i art. 448 kc, uznając, że w wyniku wypadku drogowego powodowie doznali krzywdy spowodowanej naruszeniem dobra osobistego, jakim jest prawo do życia w rodzinie i więzi rodzinne, co uzasadniało przyznanie im zadośćuczynienia pieniężnego. Ustalając natomiast wysokość zadośćuczynienia Sąd I instancji kierował się przede wszystkim rodzajem więzi jakie łączyły powoda z córką i powódkę z córką. W tym zakresie uznał, że więzi emocjonalne łączące powódkę G. S. z córką były innego rodzaju niż te, które łączyły powoda S. S. z córką. W jego ocenie wynikało to nie tylko ze szczególnych relacji, jakie zazwyczaj występują pomiędzy córką a matką, tak jak to miało miejsce w niniejszej sprawie, ale przede wszystkim z ilości czasu spędzanego przez powoda z córką. Powód S. S. przebywał w domu wyłącznie przez trzy-cztery miesiące w ciągu roku, z powodu wykonywanej pracy, która wymagała od niego wielomiesięcznej nieobecności w miejscu zamieszkania. Ponadto powód w toku postępowania przyznał, że żona była łącznikiem między nim a córką. Sąd podkreślił, że stosunkowo mała ilość czasu spędzana przez powoda z córką w ciągu roku nie świadczy o braku silnych więzi pomiędzy ojcem i córką, co jednoznacznie wynikało z zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wobec powyższego Sąd I instancji uznał za stosowne uwzględnić roszczenie powódki G. S. w całości, natomiast roszczenie powoda S. S. w zakresie kwoty 40.000 zł i oddalić powództwo w pozostałym zakresie.

Rozstrzygając o kosztach Sąd Rejonowy oparł się na art. 100 k.p.c., uznając, że powód uległ tylko w nieznacznej części swojego żądania i nadal może być traktowany, jako strona wygrywająca. W dalszej kolejności wyjaśnił, że w niniejszej sprawie strona powodowa była zwolniona od kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu w całości, dlatego też zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych, dlatego też należało nakazać ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Człuchowie kwotę 5.000 zł. Sąd Rejonowy zasądził też od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2.606,26 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Jednocześnie pozostała część zaliczki - w wysokości 410,74 zł – która nie została wykorzystana, nakazał zwrócić powodom na mocy art. 79 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych. Wreszcie na podstawie art. 288 k.p.c. i art. 9 ust. 1 i art. 10 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 roku o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym przyznał biegłemu sądowemu R. B. (2) wynagrodzenie za sporządzenie opinii w kwocie 189,26 zł.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok apelacją, w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punktach 1, 2, 4 i 6 sentencji domagając się jego zmiany i oddalenia obu powództw w całości, zasądzenia od powodów solidarnie na swoją rzecz

zwrotu kosztów procesu (w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje) i obciążenia stron kosztami sądowymi proporcjonalnie do wyniku procesu. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

1. art. 822 k.c. (w brzmieniu sprzed nowelizacji z 2004r.) w zw. z § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24.03.2000r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, poprzez jego niezastosowanie,
2. art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. poprzez niezasadne uznanie, iż regulacja ta ma zastosowanie w niniejszej sprawie i nakazuje uwzględnienie roszczenia powodów,
3. art. 446 k.c. wskutek nieuznania, że nowelizacja tego przepisu – poprzez wprowadzenie § 4 stworzyła po raz pierwszy w polskim systemie prawnym możliwość dochodzenia zadośćuczynienia po śmierci osoby bliskiej, jednakże wyłącznie do zdarzeń, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu po dniu 3 sierpnia 2008 roku,
4. art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i art. 446 § 1 k.c., poprzez zasądzenie odsetek od dnia wskazanego przez powodów, a nie od daty wyrokowania.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie w całości i zasądzenie od pozwanego na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja tylko w części zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że, bacząc na treść art. 382 kpc, sąd apelacyjny ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II KKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, jak i wnioski wywiedzione z przeprowadzonego postępowania dowodowego nie były całkowicie prawidłowe. Sąd Okręgowy władny był zatem do nieco innej, niż Sąd Rejonowy, oceny okoliczności powoływanych przez strony w toku postępowania sądowego przed obiema instancjami.

Na wstępie wskazać też należało, że roszczenie powodów - a w konsekwencji i rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego – co do zasady było słuszne. Nieco odmiennie ocenie podlegała wyłącznie kwestia wysokości zasądzanego na rzecz powodów zadośćuczynienia. Do obu tych zagadnień Sąd II instancji odniesie się kolejno.

Przede wszystkim na uwadze mieć należało, że Sąd Rejonowy powołał prawidłową podstawę prawną żądania powódki. Wbrew natomiast wybranej przez stronę pozwaną koncepcji obrony jej racji, nie jest tak, jak ona twierdzi, że dopiero przepis art. 446 § 4 kc stworzył możliwość dochodzenia zadośćuczynienia po śmierci osoby bliskiej. Wprawdzie z wyroku Sądu Najwyższego wydanego w dniu 10.11.2010r. sprawie II CSK 248/2010 (LexPolonica nr 2497390) wynika, że najbliższym członkom rodziny zmarłego nie przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 kc, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r., jednak okoliczność ta sama w sobie nie stanowi podstawy dla odmowy uwzględnienia powództwa.

Zważyć należy, że data 3 sierpnia 2008r. jest dniem, w którym wszedł w życie przepis art. 446 § 4 kc. Jest on tzw. nowością normatywną, która począwszy od daty jego obowiązywania daje sądom możliwość przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę, które jest wszakże rodzajowo i normatywnie odmiennym świadczeniem niż renta (§ 2) i stosowne odszkodowanie (§ 3). Wprowadzenie nowego § 4 do art. 446

kc oznaczało powrót do regulacji zawartej w art. 166 przedwojennego kodeksu zobowiązań, który w razie śmierci poszkodowanego wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia uprawniał sąd do przyznania stosownej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez nich krzywdę moralną. Legislacyjne wprowadzenie tego uprawnienia w art. 446 § 4 kc stanowiło normatywną odpowiedź na postulaty pod adresem ustawodawcy kierowane przez doktrynę oraz orzecznictwo, które wcześniej nie znajdowało podstawy prawnej do zasądzenia stosownego odszkodowania za krzywdę moralną, jeżeli nie łączyła się ona z pogorszeniem materialnej sytuacji życiowej, stanowiącej konieczną przesłankę do przyznania stosownego odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 kc. Na uwadze mieć jednakowoż należy, że przepis art. 446 § 4 kc wszedł w życie z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2008 r. Nr 116 poz. 731). Ustawa ta nie zawiera żadnych szczególnych unormowań intertemporalnych dotyczących przytoczonego przepisu, jednak w orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że przepisy normujące zobowiązania, w tym przepisy dotyczące czynów niedozwolonych, poddane są działaniu ustawy nowej. W tej sytuacji wsteczne działanie ustawy musiałoby wynikać, jak stanowi art. 3 kc, z jej celu. Jednakowoż w doktrynie, jak i w orzecznictwie przyjmuje się, że w demokratycznym państwie prawa cel ustawy nie może uzasadniać wstecznego działania prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006 r. II CK 374/2005 Biuletyn Sądu Najwyższego 2006/5). Przy zmianie stanu prawnego zresztą nie występuje retroakcja, którą rozumie się jako fikcję obowiązywania ustawy przed jej ogłoszeniem, chodzi bowiem o tzw. retrospektywność prawa, a zatem o to, którą ustawę - dawną czy nową - należy stosować do stosunków prawnych powstałych pod rządem dotychczas obowiązujących przepisów. Odpowiedzi na to pytanie należy poszukiwać nie w art. 3 kc, lecz w przepisach intertemporalnych. Ogólnie można stwierdzić, że w razie uregulowania skutków prawnych jako następstwa określonego zdarzenia prawnego, do ich oceny stosuje się przepisy obowiązujące w chwili tego zdarzenia, gdy chodzi natomiast o stosunki trwałe, zastosowanie ma ustawa nowa (por. uzasadnienie orzeczenia SN z dnia 10.11.2010r., II CSK 248/2010).

W rozpoznawanej sprawie zdarzenie, na jakie powoływali się powodowie, tj. śmierć w wypadku komunikacyjnym ich córki kwalifikuje sprawę do rozpoznania jej na podstawie przepisu art. 446 kc w poprzednim brzmieniu. Skoro śmierć córki powodów nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 r., to uznać należało, że najbliższym członkom rodziny zmarłego, a zatem powodom, nie przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 kc.

Powyższe nie oznacza jednakowoż, że powodom w ogóle nie przysługuje zadośćuczynienie. Jak wyraźnie wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22.10.2010r. wydanej w sprawie III CZP 76/2010 (Lexpolonica nr 2399807), najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

W tej sytuacji uznać należało, że słusznie za podstawę dochodzonego przez powodów zadośćuczynienia przyjęli oni, jak i uznał Sąd Rejonowy przepis art. 448 kc w zw. z art. 24 kc. Przepis art. 448 kc stanowi bowiem, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Mając na uwadze treść omawianego przepisu należało rozstrzygnąć, jakie dobro osobiste powodów podlegało ochronie prawnej uprawniającej ich do dochodzenia i uzyskania zadośćuczynienia.

Zważyć należy, że katalog dóbr osobistych określony w art. 23 kc ma charakter otwarty. W orzecznictwie i w piśmiennictwie przyjmuje się zgodnie, że ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 kc objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym są uznawane za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, płęć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej. Trudno byłoby znaleźć argumenty sprzeciwiające się zaliczeniu do

tego katalogu także więzi rodzinnych. Więzy te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 kro). Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 kc jest kult pamięci osoby zmarłej, to - a fortiori - może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 kc. W ocenie Sądu Okręgowego żądanie powodów zasądzenia na ich rzecz zadośćuczynienia jest zatem co do zasady słuszne. Zasadnicze przesłanki rozstrzygnięcia o roszczeniu opartym na art. 448 kc to rodzaj naruszonego dobra, intensywność naruszenia oraz jego skutków dla poszkodowanego, a także zachowanie się naruszcyciela (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.06.2002 r., V CKN 1421/2000, niepubl.).

Skoro przesądzone zostało, że roszczenie powodów już co do zasady jest słuszne, ocenić należało je w dalszej kolejności co do jego wysokości. Sąd II instancji w składzie rozpoznającym apelację stanął na stanowisku, że w tym zakresie orzeczenie, jakie zapadło w postępowaniu pierwszoinstancyjnym wymagało jednak zmiany. Nie można było bowiem pominąć, że w dniu 17.12.2001r. zapadł przed Sądem Okręgowym w Słupsku w sprawie o sygn.. akt I C 290/01 wyrok zasądający od pozwanego na rzecz powódki G. S. kwotę 10.300 zł (k. 30). W owym czasie przyznawane odszkodowanie miało charakter znacznie szerszy. Nie ma wątpliwości, że obejmować mogło nie tylko wymiernie poniesione w związku z doznaną szkodą koszty ale dotyczyło również sfery osobistej poszkodowanego (pokrzywdzonego). Tę okoliczność musiał przy rozpoznaniu niniejszej sprawy uwzględnić Sąd II instancji. Skutkowało to koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku w pkt 1 poprzez obniżenie zadośćuczynienia zasądzonego przez Sąd Rejonowy na rzecz powódki G. S. kwoty 50.000 zł do kwoty pomniejszonej o 10.300 zł, tj. do 39.700 zł. Wysokość tak zasądzonych zadośćuczynienia jest adekwatna do sytuacji, w jakiej znalazła się powódka. Sąd II instancji nie kwestionuje bowiem cierpienie głównie psychicznych (jak i ich rozmiarów), jakich doznała powódka na skutek nagłej śmierci swej jedynej córki. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy daje wystarczający ich obraz. Powyższe nie uzasadniało jednak pominięcia przy rozstrzygnięciu kwoty już przez powódkę uzyskanej w wyniku wcześniejszego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Słupsku.

W tym stanie rzeczy należało zaskarżony wyrok zmienić, jak w pkt 1 sentencji, orzekając na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Za bezzasadny uznać należało zarzut apelującego w zakresie sposobu ustalenia przez Sąd Rejonowy odsetek od zasądzonych zadośćuczynienia. Kwestia ta wymagała rozstrzygnięcia na podstawie art. 481 kc w zw. z art. 817 § 1 i § 2 kpc w zw. z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152). Zważyć należy, że utrwaloną już przez orzecznictwo i judykaturę prawa zasadą jest, iż obowiązek zaspokojenia roszczenia o zadośćuczynienie z tytułu uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nie staje się wymagalny dopiero z datą wydania uwzględniającego to roszczenie wyroku wydanego w toku wytoczonego o nie procesu sądowego, lecz z chwilą wezwania dłużnika do jego zaspokojenia (tak: Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 12.10.1999r. wydanym w sprawie I ACa 318/99). Na uwadze mieć należy, że powódka dochodzi roszczeń kompensacyjnych, które są wymagalne z chwilą wezwania do zapłaty. Chwila ta może podlegać modyfikacji zgodnie z przepisami art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...). W realiach rozpoznawanej sprawy powodowie zgłosili swe roszczenie do (...) SA, który otrzymał je w dniu 1.12.2011r. (k. 6 akt szkodowych), powodowie zaś w niniejszej sprawie zażądali wypłaty zadośćuczynienia od dnia 3.12.2011r., zatem w tej sytuacji uznać należało rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w tym zakresie za słuszne.

W pozostałym zatem zakresie apelacja, jako bezzasadna z przyczyn, o których mowa była powyżej, podlegała oddaleniu, o czym Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 385 kpc.

W konsekwencji powyższego zaszła konieczność zmiany rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania. I tak, Sąd Okręgowy zmienił przy uwzględnieniu przepisu art. 100 kpc zasądzoną w pkt 4 wyroku Sądu I instancji kwotę do 1602 zł. W I instancji powodowie wygrali sprawę w 80%, zaś pozwany tylko w 20%. Obie strony poniosły koszty zastępstwa prawnego oraz z tytułu opłaty od pełnomocnictwa (2417 zł). Pozwany winien zatem zwrócić powodom z tego tytułu kwotę 1450,20 zł powiększoną o 152 zł, stanowiącą wyliczenie kosztów poniesionych na bieglego (190 zł x 20%).

Wskazana z kolei w pkt 6 zaskarżonego wyroku kwota 5000 zł wymagała obniżeniu do 4000 zł. W I instancji powodowie dochodzili bowiem zadośćuczynienia w łącznej wysokości 100.000 zł. Koszty sądowe wyniosłyby zatem 5000 zł, ale skoro powodowie ostatecznie wygrali sprawę w 80% (zasądzono na ich rzecz łącznie 79700 zł), to koszty te wynieść powinny 4000 zł. Zasada ściągnięcia ich od pozwanego nie podlegała zmianie – w tym zakresie Sąd II instancji akceptuje wskazaną przez Sąd Rejonowy podstawę prawną ich ściągnięcia od pozwanego.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 100 kpc i art. 108 § 1 kpc. W II instancji pozwany wygrał sprawę w 12%, zaś powodowie w 88%. Koszty zastępstwa procesowego w tej instancji poniesione przez obie strony postępowania wynosiły 1200 zł (zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie... i analogicznie z § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych...). Stopień wygrania sprawy przez pozwanego (12%) obligował go do zwrotu powodowi kwoty 912 zł (1200x12%), niemniej jednak kwotę tę należy pomniejszyć o dalsze 540 zł, albowiem pozwany poniósł opłatę od apelacji (4500 zł x 12%). W konsekwencji tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego powodowi należała się zasądzona w pkt 3 wyroku Sadu Okręgowego kwota 372 zł.